

Interreg

Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

GreenFilmTourism

Newsletter

nr #6 / 2022

Filmowe Dziedzictwo Małopolski

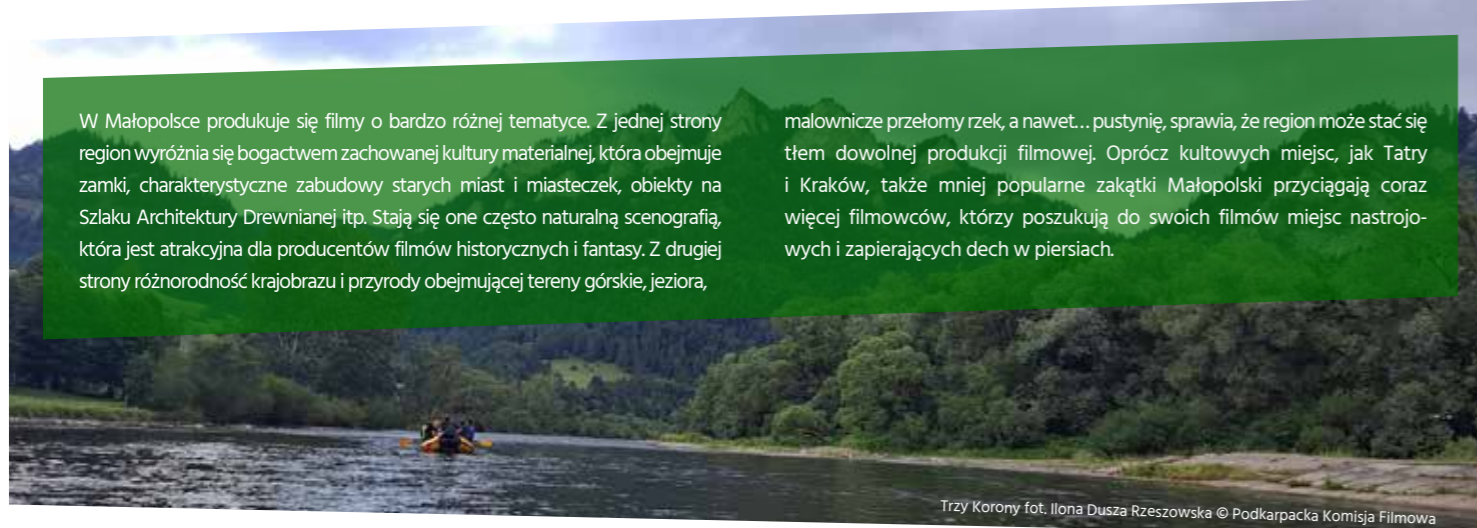
- ▶ **Małopolskie lokacje filmowe**
- ▶ **Turystyka filmowa – małopolska dobra praktyka**
- ▶ **Quiz filmowy**

Kino Sokół © Małopolskie Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu

Małopolskie lokacje filmowe

W Małopolsce produkuje się filmy o bardzo różnej tematyce. Z jednej strony region wyróżnia się bogactwem zachowanej kultury materialnej, która obejmuje zamki, charakterystyczne zabudowy starych miast i miasteczek, obiekty na Szlaku Architektury Drewnianej itp. Stają się one często naturalną scenografią, która jest atrakcyjna dla producentów filmów historycznych i fantasy. Z drugiej strony różnorodność krajobrazu i przyrody obejmującej tereny górskie, jeziora,

malownicze przełomy rzek, a nawet... pustynie, sprawia, że region może stać się tłem dowolnej produkcji filmowej. Oprócz kultowych miejsc, jak Tatry i Kraków, także mniej popularne zakątki Małopolski przyciągają coraz więcej filmowców, którzy poszukują do swoich filmów miejsc nastrojowych i zapierających dech w piersiach.

Trzy Korony fot. Ilona Dusza Rzeszowska © Podkarpacka Komisja Filmowa

Twórcy zainteresowani kręceniem filmów opowiadających o kulturach tradycyjnych Małopolski mają w zasięgu bogaty kapitał ludzki składający się z aktorów i statystów, którzy potrafią odpowiednio nosić i naturalnie się zachować w tradycyjnych ubiorach. Jest to możliwe dzięki temu, że kultura ludowa w regionie jest wciąż żywa. Znaczna liczba mieszkańców uczestniczy w licznie działających, zwłaszcza w południowej Małopolsce, zespołach ludowych, kołach gospodyń wiejskich czy kapelach.

Scena w filmie „Janosik. Prawdziwa historia” (2009) Agnieszki Holland i Kasi Adamik, gdy ranny Juraj Janosik leży na skibach świeżo zaoranej ziemi, rozgrywa się na jednym z poletek Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu. Scena z Horpyną wróżącą Bohunowi przy ogromnym młyńskim kole w filmie „Ogniem i mieczem” (1999) w reż. Jerzego Hoffmana miała miejsce przy młynie wodnym w skansenie Muzeum – Orawski Park Etnograficzny w Zubrzyca Górnjej. Z kolei Nadwiślański Park Etnograficzny we wsi Wygiełzów stał się sceną filmowej ucieczki ludności cywilnej na wschód po inwazji Niemiec na Polskę w filmie „Karol – człowiek, który został papieżem” (2005) w reż. Giacomo Battiato.

Sądecki Park Etnograficzny, fot. Ilona Dusza Rzeszowska © Podkarpacka Komisja Filmowa

Filmowym ewenementem jest dawna stacja Galicyjskiej Kolei Transwersalnej w Kasinie Wielkiej, która „zagrała” już w kilkunastu filmach z różnych epok. Wśród nich znalazła się słynna „Lista Schindlera” (1993) Stevena Spielberga, „Katyń” (2007) Andrzeja Wajdy oraz „Karol, człowiek, który został papieżem” (2005) Giacomo Battiato. Oprócz tego, że na stacji zachowały się zabytkowe budynki, miejscu sprzyja bliskość Skansenu Taboru Kolejowego z bogatym zbiorem parowozów, lokomotyw, wagonów i pojazdów specjalnych.

Przełom rzeki Białki pod Krempachami to nie tylko krajobrazowy rezerwat przyrody w województwie małopolskim, w powiecie nowotarskim, ale też lokacja, w której nakręcono wiele brawurowych scen w „Janosiku” (1973) w reżyserii J. Passendorfera. Wzruszający obraz mszy świętej z kajakiem zamiast ołtarza w filmie „Karol – człowiek, który został papieżem” również powstał w tym miejscu.

Warty uwagi jest kościół św. Michała Archanioła w Dębnie Podhalańskim. To pochodząca z 1490 r. ikona małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Od 2003 r. jest wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W serialu „Janosik” (1973) J. Passendorfera, w tym kościele tytułowy główny bohater brał ślub z Maryną. Co ciekawe, ceremonia zaślubin miała miejsce na planie zdjęciowym w Dębnie, natomiast wejście Młodej Pary do kościoła było kręcone przy kaplicy w Dolinie Chochołowskiej – kolejnym kultowym miejscu filmowego dziedzictwa Małopolski.

Kościół św. Michała Archanioła w Dębnie, fot. Ilona Dusza Rzeszowska © Podkarpacka Komisja Filmowa

W ostatnim czasie coraz większą popularność wśród filmowców zyskuje graniczące z Sądeckim Parkiem Etnograficznym - Miasteczko Galicyjskie w Nowym Sączu. To sąsiedztwo zwiększa produkcjom filmowym możliwości korzystania z planów o miejskim i wiejskim charakterze. Jest to obiekt w całości rekonstruowany, który oddaje w doskonały sposób klimat karpackiej prowincji. Miasteczko Galicyjskie można było zobaczyć m.in. w filmie „Papusza” (2013) w reż. K. Karauze i J. Kos-Krauze. Film ten jako pierwszy na świecie został nakręcony w języku romskim.

Miasteczko Galicyjskie – Rynek, fot. Ilona Dusza Rzeszowska © Podkarpacka Komisja Filmowa

Sądecki Park Etnograficzny poprzez swoją różnorodność i wierność odtworzonych miejsc zyskał wielu fanów na całym świecie. Miejsce upodobał sobie także filmowcy. Skansen stanowił m.in. scenografią do filmu Agnieszki Holland „Prawdziwa historia Janosika”. Jerzy Bogajewicz nakręcił tam też film „Boże Skrawki”.

Turystyka filmowa – małopolska dobra praktyka

Aby obiekt mógł stać się filmową atrakcją konieczne jest kreowanie wokół niego różnorodnych działań kulturowych. Na szczególną uwagę w tym temacie zasługuje działalność Zamku Dunajec w Niedzicy nad Jeziorem Czorsztyńskim. Dzięki organizacji imprez przypominających kultowy serial Stanisława Jędryki „Wakacje z duchami” (1970), administratorzy zamku

skutecznie zadbał o podtrzymanie filmowej sławy tego miejsca. Większość scen do tej produkcji nakręcono na zamku i w jego okolicach. Ciekawostką jest, że film dokumentuje częściowo niedostępne już tereny, gdyż był rejestrowany w czasie, gdy nie istniało jeszcze Jezioro Czorsztyńskie.

Czy wiesz, że

Tatry były miejscem jednego z największych filmowych skandali? W 1987 r. podczas realizacji filmu „Trójkąt bermudzki” w reż. W. Wójcika wysadzono w powietrze schronisko na Polanie Pisanej w Dolinie Kościeliskiej. Jest to objęty ochroną teren Tatrzańskiego Parku Narodowego, którego zarząd

stał przed widmem kosztownej rozbiórki schroniska. Argument filmowców był na tyle przekonujący, że zarząd zgodził się, aby problem został rozwiązany w filmowy sposób. Zdarza się, że na planie filmowym wybuchu historyczny budynek i to w miejscu zakazanym dla pirotechniki.

Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ wspiera i promuje potencjał filmowy regionu

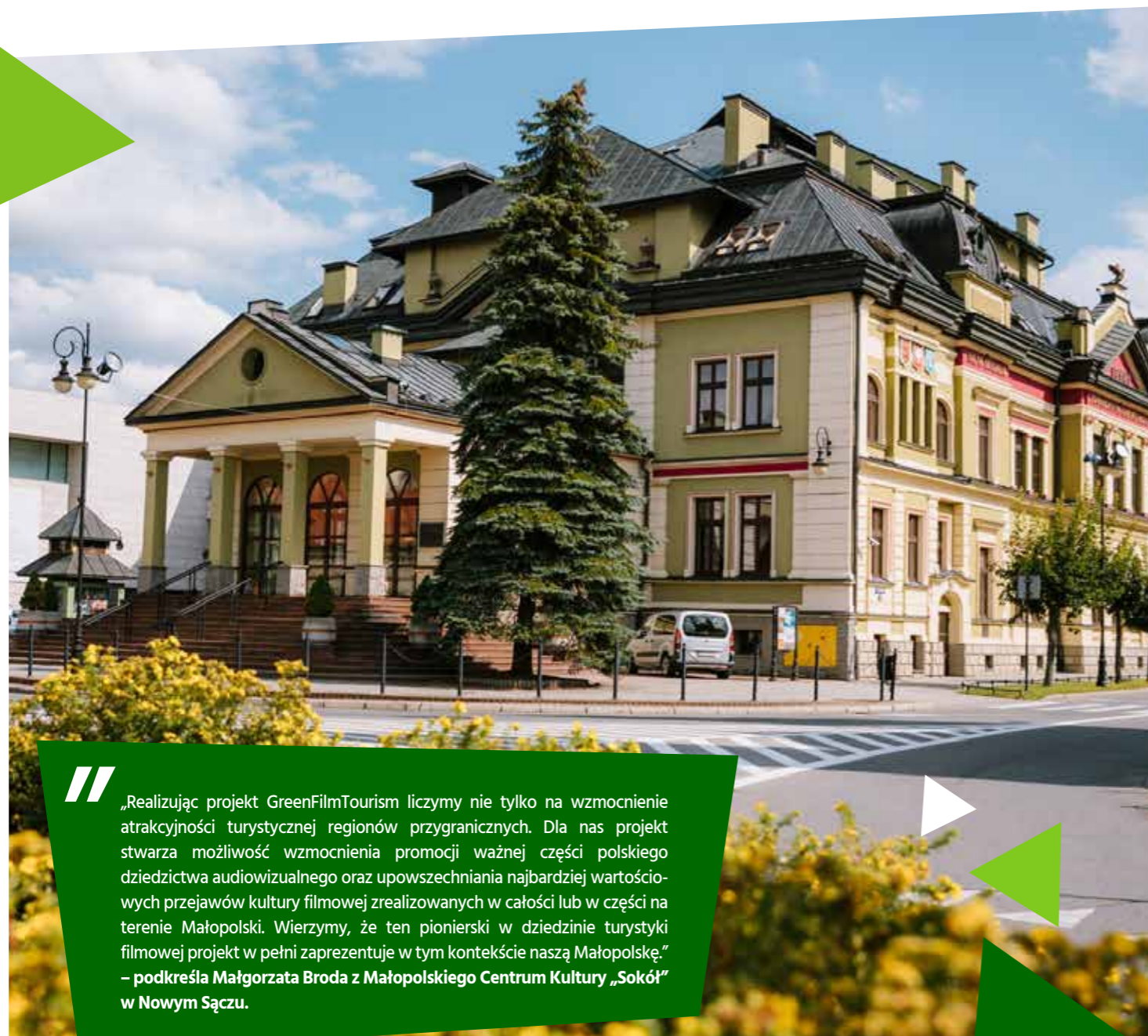
Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ pośród swoich licznych i różnorodnych zadań od lat promuje dziedzictwo filmowe prowadząc kino, którego historia sięga pierwszej dekady XX w. Organizuje także filmowe festiwale i przeglądy oraz tematyczne projekty edukacyjne.

Oprócz kina repertuarowego w Kinie Sokół realizowane są projekty filmowe dotyczące kinematografii narodowych i dorobku poszczególnych twórców filmowych. W 2003 r. odbył się retrospektywny przegląd twórczości wybitnego operatora filmowego – Jerzego Wójcika, a od 2005 r. miały miejsce 4 edycje Festiwalu Filmowego LUDZIE KINA (bohaterami byli kolejno: Jerzy Stuhr, Krystyna Janda, Andrzej Wajda i Zbigniew Zamachowski).

W kinie odbywają się także regularne seanse Dyskusyjnego Klubu Filmowego KOT, Noce Filmowe, Filмотeka Dojrzałego Człowieka, Wystawy na ekranie, Kino ze szminką, Kinoterapia, a także coroczne, cykliczne zajęcia Młodzieżowej Akademii Filmowej, Rekolekcji filmowych, Akademii przedszkolaka FILMINEK, Młodzieżowego Klubu Filmowego LEŻAK i Podróżniczego Klubu Filmowego oraz przeznaczono

nego dla młodzieży szkolnej interdyscyplinarnego Uniwersytetu Filmu i Sztuki. Organizowane są również uroczyste premiery filmów powiązane niekiedy ze spotkaniami z twórcami dzieła filmowego, jak np. premiera filmu „Mój Nikifor”, światowa premiera filmu „Janosik. Prawdziwa historia” oraz premiera filmu „Proceder”.

Od 2020 r. kolejnym zadaniem Małopolskiego Centrum Kultury SOKÓŁ w dziedzinie filmu jest prowadzenie wojewódzkiego konkursu Filмотeka Małopolska, którego celem jest utrwalenie w formie filmów dokumentalnych i notacji filmowych, wydarzeń, miejsc i ludzi związanych z Małopolską. Ta blisko dziesięcioletnia inicjatywa wspiera zarówno profesjonalnych filmowców i instytucje, jak i amatorów. Dzięki niej przywracane są przestrzeni społecznej tematy zapomniane, a także ze względu na wieloletnią, filmową tradycję instytucji, wspierane są produkcje, które rozwijają warsztat sztuki filmowej. Elementem Filмотeki jest organizowany przez MCK SOKÓŁ przegląd filmów powstałych w ramach FM, odbywających się w kinach w Nowym Sączu, Tarnowie i Krakowie.

”

„Realizując projekt GreenFilmTourism liczymy nie tylko na wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionów przygranicznych. Dla nas projekt stwarza możliwość wzmocnienia promocji ważnej części polskiego dziedzictwa audiowizualnego oraz upowszechniania najbardziej wartościowych przejawów kultury filmowej zrealizowanych w całości lub w części na terenie Małopolski. Wierzymy, że ten pionierski w dziedzinie turystyki filmowej projekt w pełni zaprezentuje w tym kontekście naszą Małopolskę.”
– podkreśla Małgorzata Broda z Małopolskiego Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu.

1

Gdzie kręcono Kultowy serial Stanisława Jędryki „Wakacje z duchami” z 1970 r.?

- A w Zamku Dunajec w Niedzicy nad Jeziorem Czorszyńskim
- B w Sądeckim Parku Etnograficznym w Nowym Sączu
- C w Tatrach

3

Dawna stacja Galicyjskiej Kolei Transwersalnej w Kasinie Wielkiej była sceną dla filmu:

- A „Trójkąt bermudzki” (1987) Wojciecha Wójcika
- B „Ogniem i mieczem” (1999) Jerzego Hoffmana
- C „Lista Schindlera” (1993) Stevena Spielberga

5

W 1987 r. Tatry stały się miejscem jednego z największych filmowych skandali? Podczas pracy na planie filmowym wysadzono w powietrze historyczne schronisko na Polanie Pisanej w Dolinie Kościeliskiej. W jakim filmie można zobaczyć tę scenę wybuchu?

- A „Papusza” (2013) K. Krauze, J. Kos-Krauze
- B „Trójkąt bermudzki” (1987) Wojciecha Wójcika
- C „Karol – człowiek, który został papieżem” (2005) Giacomo Battiato.

QUIZ Filmowe Dziedzictwo Małopolski

2

Podaj tytuł pierwszego filmu na świecie nakręconego w języku romskim.

- A „Prawdziwa historia Janosika”
- B „Boże Skrawki”
- C „Papusza”

4

Zdjęcia, do którego z wymienionych filmów były realizowane na terenie Orawskiego Parku Etnograficznego w Zubrzycy Górnej?

- A „Ogniem i mieczem” (1999) Jerzego Hoffmana
- B „Lista Schindlera” (1993) Stevena Spielberga
- C „Katyń” (2007) Andrzeja Wajdy

Odpowiedzi znajdują się na stronie 6.

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

GreenFilmTourism

Jak jesteśmy finansowani?

Projekt GreenFilmTourism jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

Partnerzy

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Informacja redakcyjna

Wydawca: Podkarpacka Komisja Filmowa przy Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie

Redakcja: Damian Drąg, Ilona Dusza Rzeszowska

Współpraca: Małgorzata Broda, Paulina Daczkowska, Anita Drąg-Rutkowska, Zuzana Hudacká, Beata Hulinka, Jozef Šimko, Magdalena Paszek, Iwona Wilk

Projekt graficzny i skład: Kuba Kowalski, Zdzisławicz.pl

Kontakt

Biuro redakcji Newslettera projektu GreenFilmTourism

✉ office@greenfilmtourism.eu

📷 @GreenFilmTourism

🌐 greenfilmtourism.eu

QUIZ - odpowiedzi
1.A 2.C 3.C 4.A 5.B